

Kielce, 11.01.2023 r.

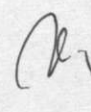
dr hab. Zuzanna Zbróg, prof. ucz.
Wydział Pedagogiki i Psychologii
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
zuzanna.zbrog@ujk.edu.pl

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Jolanty Grażyny Latacz
pt. Studium pedagogiczne zorganizowanego wypoczynku dzieci i młodzieży
napisanej pod kierunkiem**

dr hab. prof. UŁ Magdy Karkowskiej (promotor)
i dr Justyny Modrzejewskiej (promotor pomocniczy)

Mimo iż opieka nad dzieckiem stanowi rodzaj działalności człowieka od zawsze wpisany w rozwój ludzkości (Palka, 2006), organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, a zwłaszcza wyjazdów wakacyjnych, nie jest popularnym przedmiotem badań naukowych. Jeśli wiemy z analiz (s. 7), że corocznie zwiększał się udział dzieci i młodzieży w różnych formach zorganizowanego wypoczynku w ich czasie wolnym, niezbędne jest podejmowanie badań, których w tym obszarze problemowych brakuje. Wydaje się więc niezbędne, aby diagnoza stanu planowania i organizacji, a zwłaszcza przebiegu pedagogicznych zajęć wychowawczych podczas wyjazdów dla dzieci i młodzieży, była przeprowadzona przez osoby kompetentne, z dużym doświadczeniem pedagogicznym w tym zakresie – za taką uznaję Autorkę dysertacji. Jako osoba, której działalność zawodowa jest ugruntowana w obszarze analizowanym w dysertacji, badania przez nią przeprowadzone mogą być źródłem interesujących, zaktualizowanych teorii i narzędzi kulturowych adekwatnych do analizowanej rzeczywistości. Tym bardziej, że stara się ona oglądać sferę dziecięcych i młodzieżowych obszarów wolnego czasu w kontekście potrzeb, motywacji i korzyści dla badanych.

Zarówno kontekst podjętej problematyki, jak i zastosowana metodologia badań decydują o innowacyjnym charakterze przedstawionej dysertacji. Takie stwierdzenie nie przeszkadza jednak we wskazaniu pewnych miejsc w rozprawie, które można byłoby dopracować przed ewentualną publikacją wytworu praktycznego badań w działaniu, czyli *Pedagogicznego przewodnika dla kadry wyjazdów wakacyjnych dzieci i młodzieży*. Sama

Autorka zaznacza zresztą, że forma Przewodnika nie jest jeszcze zakończona, zatem warto bliżej przyjrzeć się pewnym elementom oddziałującym na ostateczny kształt pracy.

Część teoretyczna

Struktura rozprawy doktorskiej jest zgodna z tradycyjnymi wzorami budowy prac badawczych. Praca składa się z czterech rozdziałów w części teoretycznej oraz trzech rozdziałów w części badawczej, podzielonych na podrozdziały.

W bardzo obszernym rozdziale 1. (blisko 60 stron) wnikliwie przedstawiono zagadnienia opieki, wychowania i nauczania dzieci i młodzieży z perspektywy historycznej (m.in. starożytna Grecja i Rzym, poglądy europejskich filozofów, myślicieli do XVII w.) oraz nowożytnej (wiek XVIII, XIX i XX). Za pozytywny należy uznać szeroki kontekst analizy, który obejmuje nie tylko polską specyfikę (od okresu Oświecenia), ale także stanowiska najważniejszych prekursorów i twórców pedagogiki czasu wolnego. Interesująco został opisany rodowód pedagogiki czasu wolnego, który miał swój początek w pedagogice społecznej i opiekuńczej. Należy docenić wkład pracy Autorki w przygotowanie tego rozdziału i podkreślić jego przejrzystość, logiczną konstrukcję i – co ważne w pracy badawczej – krytyczne podejście do prezentowanych treści. Historyczne wykształcenia Doktorantki wpłynęło znacząco na wyjątkową jakość tego podrozdziału.

Jak nietrudno zauważyć, rozdział 2. *Problematyka zorganizowanego czasu wolnego w pedagogice* i rozdział 3. *Zorganizowany wypoczynek dzieci i młodzieży* mają niemal identyczne tytuły, czego można było uniknąć. Nie znalazłam w dysertacji uzasadnienia dla takiego podziału. W rozdziale 2. Autorka analizuje zagadnienia problematyki czasu wolnego dzieci i młodzieży w szerokim kontekście socjologiczno-pedagogicznym, w tym odnosząc się do wartości wynikających z przygotowania/edukacji dzieci i młodzieży do organizowania czasu wolnego podczas ferii i wakacji. Zostały opisane aspekty i współczesne funkcje czasu wolnego oraz cele wychowania do czasu wolnego.

Rozdział 3 z kolei, oprócz form wypoczynku zbiorowego, również opisuje funkcje wychowawcze zorganizowanego czasu wolnego i ich organizację w okresie ferii i wakacji.

Trudność z uzasadnieniem zasadności zastosowanego podziału wynika zapewne z tego, że w rozdziałach 2 i 3 – w przeciwieństwie do rozdziału 1. – brakuje podsumowań, w których Autorka mogłaby wyjaśnić swoje intencje w tej kwestii.

Bardzo ważny jest rozdział 4 *Pedagogizacja zorganizowanego wypoczynku dzieci i młodzieży*, w którym przedstawiono uwarunkowania prawno-organizacyjne wyjazdów kolonijnych, zwłaszcza w kontekście bezpieczeństwa dzieci i odpowiedzialności prawnej ich

wychowawców/opiekunów. Dokładnie zreferowane zasady i problemy związane z funkcjonowaniem kadry pedagogicznej wyjazdów wakacyjnych, a szczególnie wychowawców oraz kierowników tych wyjazdów, jasno naświetlają znaczenie tych zagadnień, a przede wszystkim wiedzy, kompetencji i poczucia odpowiedzialności opiekunów dzieci podczas zorganizowanego wypoczynku. Widać znanstwo Doktorantki, wynikające z wieloletniego profesjonalnego doświadczenia. Zastanawiam się jedynie nad zasadnością użycia wyrazu *pedagogizacja* w tytule rozdziału, ponieważ pedagogizację łączy się w języku polskim z szerzeniem wiedzy pedagogicznej, głównie wśród rodziców, wręcz utartym wyrażeniem jest *pedagogizacja rodziców*. Wyraz ten zresztą nie występuje ponownie w rozdziale 4, nie wiadomo zatem, o jaki kontekst jego użycia chodziło Autorce. Zresztą, jeśli mamy pedagogizację kogoś (rodziców), to czy można użyć tego wyrazu w kontekście pedagogizacji czegoś (zorganizowanego wypoczynku) czy może na temat czegoś?

Wprowadzenie teoretyczne oceniam pozytywnie. Do zalet zaliczyłabym zawartość treściową, logikę oraz rzeczowość wyводу, a przede wszystkim rzetelne dokonanie przeglądu literatury przedmiotu badań.

Wśród niedociągnięć, wynikających prawdopodobnie z niepewności początkującej badaczki, wymieniłabym dominację opisu i zdecydowany niedobór krytycznej oceny analizowanych źródeł oraz brak podsumowań rozdziałów (wyjątek: rozdział 1.). Dobór literatury jest ograniczony wyłącznie do materiałów polskojęzycznych, co można usprawiedliwić polskim kontekstem badań i uwarunkowań prawnych (rozporządzeń ministerialnych).

Metodologia badań

Kolejne trzy rozdziały poświęcone zostały metodologii badań własnych. Rozdziały piąty dotyczy ewolucji sposobów badania rzeczywistości społecznej związanej ze zmianami paradygmatów. Autorka charakteryzuje w nim badania ilościowe, jakościowe i mieszane w naukach społecznych oraz specyfikę badań w działaniu i badań ewaluacyjnych. Doktorantka przedstawia nawet genezę badań w działaniu, ich rodzaje, odwołując się do anglojęzycznych i polskich publikacji, ostatecznie wybierając jako najbardziej adekwatną dla badań własnych definicję przedstawioną przez M. Czerepaniak-Walczak (2010).

Postrzegam ten fragment dysertacji jako dowód na odczytanie Autorki i doskonałe zorientowanie w temacie. Wobec niejednorodności perspektyw teoretycznych *action research* mgr J. Latacz z pewnością chciała dokładniej wyjaśnić, w jakim nurcie

przygotowała swój projekt. Zapewne z tego samego powodu szeroko przedstawiła też zagadnienia paradygmatów w naukach społecznych wraz z kontekstem ich wyodrębniania się na przestrzeni lat. Za pozytywne należy uznać wyczerpujące opisanie paradygmatu, do którego nawiązują badania mgr J. Latacz – do paradygmatu partycypacyjnego (s. 139-141).

W rozdziale 6. definicja ewaluacji jest punktem wyjścia dla omówienia relacji badań własnych ewaluacyjnych z zagadnieniami modyfikacji programów edukacyjnych. W tym rozdziale Autorka w uzasadniony sposób i we właściwym kontekście omawia metodologiczne podstawy badań własnych, na które składają się problematyka badania, przedmiot podjętych badań, którym jest przydatność pedagogiczna autorskiego „Pedagogicznego przewodnika dla kadry wyjazdów wakacyjnych dla dzieci i młodzieży” w opiniach kadry oraz organizatorów tychże wyjazdów.

Mgr Jolanta Latacz bardzo dokładnie wyjaśnia nie tylko pojęcia: model, procedura i plan badań, ale odnosi je do własnego projektu. Powołując się na N. W. Lawrence'a i jego klasyfikację celów badawczych, formułuje poprawne cele badań – teoretyczne i praktyczne: Cel teoretyczny (opisowy) – poszukiwanie i opisywanie związków między założeniami pracy pedagogicznej zawartymi w „Pedagogicznym przewodniku dla kadry wyjazdów wakacyjnych dla dzieci i młodzieży” a działaniami pedagogicznymi realizowanymi przez kadrę pedagogiczną podczas wyjazdów zorganizowanych dla dzieci i młodzieży. Zadanie to implikuje konieczność dokonania ewaluacji wspomnianego Przewodnika.

Cel praktyczny – rozwiązywanie specyficznych problemów w obrębie minispołeczności, jaką stanowią uczestnicy i kadra wyjazdów wakacyjnych dla dzieci i młodzieży. oraz rozwijanie refleksji i krytycznej świadomości kadry nad praktyką działań opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych w celu jej ulepszenia i doskonalenia.

W przeprowadzonych badaniach Doktorantka wyróżniła problem główny, który jest poprawnie sformułowany w stosunku do wybranego modelu badań:

W jakim zakresie „Pedagogiczny przewodnik dla kadry wyjazdów wakacyjnych dla dzieci i młodzieży” jest przydatnym narzędziem wspomagającym działania wychowawcze kadry pedagogicznej na wyjazdach zorganizowanych dla dzieci i młodzieży?

Poprawnie sformułowane są także pytania szczegółowe (co do ich jakości wypowiem się dalej).

Następnie Doktorantka opisała fazy i zasady przeprowadzonych badań, odwołując się do opisanej w rozdziale 5. spirali kroków w badaniach w działaniu: cykl planowania, działania oraz ustalania faktów na temat rezultatów tego działania.

Korzystając z klasyfikacji K. Lewina i jego następców, Autorka dowiodła, że w jej badaniach wystąpiły elementy wszystkich typów badań w działaniu: diagnostyczne,

empiryczne, eksperymentalne oraz partycypacyjne (s. 179). Precyzyjnie opisała także specyficzne właściwości badań w działaniu, które przeprowadziła. Jest to o tyle warte podkreślenia, że badania zaprojektowane przez mgr J. Latacz trudno jednoznacznie ułożyć w linearnym porządku tak paradygmatów, jak i definicyjnie ujętych modeli badań w działaniu (s. 181). Powołując się na definicję badań w działaniu M. Czerepaniak-Walczak można stwierdzić, że były one raczej ciągiem czynności poznawania i modyfikowania, a także zmierzały do poznania i odkrywania prawidłowości i mechanizmów rządzących interakcjami uczestników w obserwowanych środowiskach społecznych (s. 181).

Wybór metod badawczych stanowi naturalną i logiczną konsekwencję analiz zaprezentowanych w poprzednich rozdziałach oraz uprzedniego usytuowania problematyki badań w paradygmacie badań jakościowych (badań w działaniu). W *action research* zakłada się, że dobór metod powinien służyć zmniejszeniu dystansu pomiędzy profesjonalnymi badaczami, a ludźmi współrealizującymi badanie. Zatem w zależności od wielu czynników, dobór metod to indywidualna decyzja twórcy projektu. Ponadto, aby podnieść jakość procesu zbierania danych w badaniu w działaniu, poza triangulacją, należy korzystać z bogactwa źródeł i narzędzi, co Autorka badań uwzględniła w swoim projekcie.

Etap pilotażu zrealizowany został metodą sondażu diagnostycznego, w którym techniką wiodącą była ankieta uzupełniona wywiadem. Skonstruowano cztery kwestionariusze ankiet (dla wychowawców, dla uczestników, dla rodziców i dla kierowników wyjazdów kolonijnych) zawierające od 17 do 31 pytań zaopatrzonych w kafeterię koniunktywną z odpowiedziami na pytania różnych typów (zamknięte, półotwarte, otwarte). Wywiad z organizatorem wyjazdów kolonijnych, oparty został o listę pytań (różnych typów).

Badania właściwe podobnie jak pilotaż wpisywały się w procedurę ewaluacyjnych badań w działaniu. Podstawowymi technikami zbierania danych były: obserwacja uczestnicząca, analiza dokumentów (notatki terenowe wychowawców, dzienniki grup, zapiski badawcze kierownika, fotorelacja) oraz forum dialogu społecznego realizowane w postaci cwieczornych narad, dyskusji grupy badawczej na temat badanego zagadnienia, połączone z analizą problemów, propozycjami rozwiązań, wspólnym planowaniem kolejnych aktywności i wydarzeń. Narzędziami służącymi realizacji obserwacji uczestniczącej były: karta obserwacji zawierająca dyspozycje, czyli interesujące badacza rodzaje zachowań, reakcji badanych oraz lista dyspozycji do analizy dokumentów (aneks).

O ile cały rozdział poświęcony metodologii można uznać za wzorcowy, o tyle mam wątpliwości co do jakości i miejsca niektórych pytań w narzędziu badawczym przeznaczonym dla wychowawców kolonijnych, np.

8. Czy wg Pani/Pana animacja czasu wolnego to (proszę wybrać najwłaściwszą definicję):

- Ilustracje do filmu anonimowego lub poruszanie lalkami w teatrze lalek
- Inspiracja do działania w czasie wolnym od pracy, nauko
- W turystyce (także dziecięcej) organizacja czasu wolnego ludzi przebywających na zorganizowanym wypoczynku typu wczasów, kolonii, obozów ...

Uważam, że bardziej stosownym miejscem dla propozycji pierwszej odpowiedzi niż kwestionariusz dla wychowawców, jest kwestionariusz dla rodziców. Ponadto zapewne chodziło o film animowany, a nie anonimowy – s. 292.

15. Czy podjęłaby Pani/Pan takie szkolenie [w zakresie animacji czasu wolnego – przyp. Z.Z.], gdyby:

- Było bezpłatne
- Odbywało się w weekendy
- Organizatorem byłaby Uczelnia
- Nadawało kwalifikacje

- brak: inna odp.

Nietrudno wyobrazić sobie inną odpowiedź niż zaproponowane przez Doktorantkę lub sądzę, że niejeden badany chciałby zaznaczyć wszystkie proponowane odp. – brak informacji na temat tego, ile odp. można zaznaczyć (więc zapewne: 1 – jak w poprzednich odp.). Generalnie uważam, że kategoria inna odp./inne powinna znajdować się pod każdym pytaniem, aby dać możliwość rzetelnej wypowiedzi ankietowanym. Niestety, także w innych kwestionariuszach badani nie zawsze mieli taką możliwość, np. (dla kierowników):

9. Czy prowadzi Pani/Pan zajęcia pedagogiczne na wyjeździe zgodnie z programem wyjazdu:

- W 100 %
- W 90 %
- W 50 %
- Raczej tak
- Nie

Brak pytania o to, co najważniejsze: dlaczego w takim a nie innym zakresie program jest realizowany (zaznaczam, że nie jestem zwolenniczką realizacji programu bez adekwatnej jego modyfikacji w zależności od kontekstu środowiskowego, potrzeb, pilnej sytuacji itp.).

Wb-1

W dalszej kolejności badaczka opisała teren badań i dobór próby badawczej, który – co logiczne i uzasadnione – był celowy. Próbę dobierano ze względu na fakt, że Doktorantka była jednocześnie kierownikiem na wybranych kolejnych wyjazdach kolonijnych i mogła osobiście przeprowadzić badania.

Ogólnie można stwierdzić, że – poza nieznacznymi usterkami w kwestionariuszach ankiet – rozdział metodologiczny jest bardzo dobrze skonstruowany. Autorka doskonale wyjaśniła, odnosząc się do wybranej literatury metodologicznej, jak myślała o swoich badaniach, jaką procedurę wybrała i skąd wynikały jej kolejne kroki badawcze.

Wyniki badań

Wyniki badań właściwych przedstawione zostały w rozdziale 7. Na jego początku Autorka analizuje cel i wnioski z badań pilotażowych oraz opisuje zawartość autorskiego Przewodnika z odniesieniem do teoretycznych ustaleń na temat funkcji czasu wolnego i form jego organizowania, dowodząc tym samym wartości opracowanego przez siebie dokumentu (s. 204-206). Dokładnie omawia także ważny element badań w działaniu – przygotowanie zespołu badawczego do podjęcia badań. Plan badań ułożono wg problemów szczegółowych. Dalsze podrozdziały również uporządkowane są wg pytań szczegółowych dobranych do problemu głównego i dotyczą następujących kwestii:

- Przydatność informacji, sugestii i podpowiedzi zawartych w „Pedagogicznym przewodniku dla kadry wyjazdów wakacyjnych dzieci i młodzieży” w opinii kadry pedagogicznej tych wyjazdów
- Zastosowanie „Pedagogicznego przewodnika dla kadry wyjazdów wakacyjnych dzieci i młodzieży” w celu rozwiązywania problemów wychowawczych na wyjazdach zorganizowanych dla dzieci i młodzieży
- Informacje, sugestie i podpowiedzi, których brakowało w „Pedagogicznym przewodniku dla kadry wyjazdów wakacyjnych dzieci i młodzieży” w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych na wyjazdach zorganizowanych dla dzieci i młodzieży
- Zakres przydatności „Pedagogicznego przewodnika dla kadry wyjazdów wakacyjnych dzieci i młodzieży” dla poszczególnych członków kadry-próba uzasadnienia

- Pożądane przez badaczy modyfikacje w „Pedagogicznym przewodniku dla kadry wyjazdów wakacyjnych dzieci i młodzieży” tak, aby był on pomocny dla wszystkich członków kadry pedagogicznej na wyjazdach zorganizowanych dla dzieci i młodzieży.

Badaczka analizowała zatem różne zakresy przydatności Przewodnika. Czytając wnioski odnoszące się do poszczególnych etapów badania, odniosłam nieodparte wrażenia ich powtarzania się, o czym zresztą świadczą także wypowiedzi badanych typu: „o czym już mówiliśmy” (s. 240), także inne fragmenty wypowiedzi podkreślające problem z brakiem wskazówek co do rozwiązywania problemów wychowawczych. Uważam, że wynikają one (w większości) z niewielkiego doświadczenia w roli wychowawcy oraz braku rzetelnego przygotowania do pełnienia roli opiekuna dzieci i młodzieży lub animatora czasu wolnego. Brak świeżych pomysłów wynika także z tego, że na kolejnych wyjazdach w roli wychowawców występowały te same osoby. Niektóre wypowiedzi były zdawkowe, niepewne, co zauważyła sama badaczka (s. 215). Z pewnością utrudniało to wnioskowanie.

Podsumowanie

Podsumowanie rozpocznę od sięgnięcia do tabeli przedstawiającej średni wiek wychowawców na wyjazdach wakacyjnych (s. 246-247): 21 lat, 22 lata, 24 lata, 23 lata oraz od stwierdzeń:

- *Nie miałem pojęcia, że przygotowanie wyjazdu kolonijnego wymaga tak dużej wiedzy teoretycznej i takich przygotowań, takie informacje, zwłaszcza dotyczące celów działań pedagogicznych są czytelne i dobrze je znać* (s. 214).
- *Nie wiedziałam, że przygotowanie takiego kolonijnego wyjazdu jest tak pracochłonne!* (s. 217).

Pogłębione informacje o wychowawcach/badaczach podane w rozprawie świadczą o tym, że w zdecydowanej większości nie mają oni należytego przygotowania pedagogiczno-psychologicznego. Niektórzy mają (niewielkie) doświadczenie z poprzednich pobytów, ale nie spowodowało ono chęci pogłębienia wiedzy na temat tego, co jest głównym problemem wszystkich: jak radzić sobie z problemami wychowawczymi czy też co jest naturalne dla dzieci w pewnym wieku, a co nie.

Pomysł opracowania Przewodnika dowodzi zatem dobrej intuicji Doktorantki. Jej aktywność w kierunku zmierzenia się z brakiem niezbędnej – wobec przytoczonych faktów – pomocy, jaką mógłby okazać się jej autorski Przewodnik, jest warta docenienia.

Bardzo dobrze się stało, że swoją aktywność zawodową przeniosła na grunt naukowy. Z pewnością jej badania pozwolą na opracowanie wartościowego dokumentu. Tym bardziej, że Autorka ma świadomość, iż nie można zrobić przewodnika do radzenia sobie z trudnościami

Wm

wychowawczymi w postaci gotowych rozwiązań:

Uzyskane w trakcie tych badań informacje wskazują na potrzebę wyposażenia Przewodnika w większą ilość przydatnych informacji – zwłaszcza dla wychowawców - w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych na wyjazdach kolonijnych, jednak nie w postaci gotowych, uniwersalnych rozwiązań, bo takie po prostu nie istnieją. Jakkolwiek oczekiwanie, że istnieją jakiegokolwiek standardowe rozwiązania sytuacji problemowych wynikających z zachowań dzieci i młodzieży może budzić pewien niepokój i skłaniać do refleksji nad rzeczywistym przeznaczeniem Przewodnika. Pojawia się zagrożenie, czy nie stałby się on w związku z realizacją tego rodzaju postulatów narzędziem, który zamiast roli wspomagającej organizację wypoczynku rodzajem byłby rodzajem „gotowca” zwalniającego użytkowników z kreatywności i samodzielności w poczynaniach wychowawczych. Jednakże skoro badacze wskazali na wystąpienie tego braku w Przewodniku należy i tę kwestię wziąć pod uwagę (s. 233).

Świadomość taką ma także jedna z wychowawczyń mająca doświadczenie pedagogiczne: *Rozwiązywanie problemów wychowawczych zarówno dzieci, jak i młodzieży jest bardzo specyficzne, indywidualne, bo wynika z określonej sytuacji, cech danego dziecka i specyfiki samego problemu, ale dobrze jest ten problem omówić wspólnie w zespole, bo mogą być różne pomysły na jego rozwiązanie (s. 225).*

W sytuacji, gdy większość wychowawców stanowią ludzie młodzi, bez wiedzy i kompetencji pedagogicznych, taki Przewodnik jest niezbędny.

W każdej pracy naukowej istotne znaczenie dla jakości opracowania wyników badań i wynikających z nich wniosków ma pogłębiona świadomość metodologiczna. Jak świadczą rozbudowane rozdziały metodologiczne, Doktorantka ją posiada i dość sprawnie ją wykorzystuje w swoim projekcie. Z łatwością używa języka naukowego, co także daje świadectwo jej wystarczającego wyrobienia badawczego.

Przewodnik będzie wymagał uzupełnień, dzięki którym ma on szansę stać się wartościową pomocą, unikatową w naszym systemie oświatowo-wychowawczym. Nie wątpię, że Autorka podoła wyzwaniom, które przed nią stoją. Bogate doświadczenie w kierowaniu zorganizowanymi wyjazdami dzieci i młodzieży, a przede wszystkim przeprowadzone badania, pomogą jej zrealizować to zamierzenie.

Do bezspornych zalet podjętego projektu zaliczam pomysł na badania – jak wiemy z literatury – unikatowy w obszarze organizowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz zaangażowanie w skonstruowanie Przewodnika, który może posłużyć do lepszego projektowania i realizowania działań wychowawczych. Wartość tego typu badań jest nie do

przecenienia dla praktyki edukacyjnej.

Na szczególne podkreślenie zasługuje zatem aktywny stosunek do badanej rzeczywistości ujawniany przez mgr J. Latacz, która zauważyła obszar niepoddany dostatecznej analizie naukowej na gruncie pedagogiki czasu wolnego i urzeczywistniła swój pomysł, najpierw w postaci napisania Przewodnika, a następnie zweryfikowania jego przydatności w trakcie procesu badawczego. Doktorantka zrealizowała zatem klasyczny postulat łączenia teorii z praktyką. Jej projekt ma więc duże znaczenie poznawcze i użyteczne dla kadry wyjazdów wakacyjnych dzieci i młodzieży.

Konkluzja

Podsumowując, uważam, że Pani mgr Jolanta Latacz, podejmując decyzję o przygotowaniu rozprawy doktorskiej na temat „Studium pedagogiczne zorganizowanego wypoczynku dzieci i młodzieży”, podażyła w kierunku nie tylko atrakcyjnym poznawczo, ale i społecznie oraz pedagogicznie ważnym i wyjątkowo aktualnym. Doktorantka wykazała się bardzo dobrą znajomością kontekstu teoretycznego badanych zjawisk oraz uwarunkowań metodologicznych ich poprawnego przeprowadzenia.

Uznaję, że rozprawa doktorska Pani mgr Jolanty Latacz napisana pod kierunkiem promotora – Pani dr hab. Magdy Karkowskiej, prof. ucz. i dr Justyny Modrzejewskiej jako promotora pomocniczego — spełnia wymagania dotyczące rozpraw doktorskich stawiane przez obowiązujące ustawy. Wnoszę zatem o jej przyjęcie i nadanie sprawie przewidzianego prawem dalszego toku.

Zuranne Zbrój